

[0029]

K O A R T E M E I D I E L I N G E N

1. *Personeel*. Juffer K. Hanenburg, dy't ús Ynstitút in jier lang greate tsjinsten biwiisd hat, naem mei 1 Jannewaris ôfskie om har alhiel oan 'e stúdzje wije to kinnen. Hja waard opfolge fan Juffer A. Westra, dy't wy ek op dit plak fan herten wolkom hjitte.

2. *Utjeften*. Us útjeftaplannen hawwe wy yn 1953 folslein útfiere kind. 'Us Wurk' kaem fjouwerris út en yn 'e rige Estrikken krigen wy de fjouwer nûmers klear. Der binne nou dus:

I. Blijdschips Betjoeginge fan Eelke Meinderts, biwurke fan *Chr. Stapelkamp*.

II. *Dr W. Krogmann*, Zur Frage der friesischen Runeninschriften.

III. Volle Gelok fan Eelke Meinderts, 1ste en 2de printinge, biwurke fan *Chr. Stapelkamp*.

IV. a. Ackrumer Friesche-Boere Almanach, 1671, biwurke fan *Kr. Boelens*.

b. *Kr. Boelens*, De konsonant-forbiningen yn it Frysk. Foar earnstige leafhawwers binne der fan guon nûmers noch wol eksimplaren oer.

3. *Winterlêzingen*. As dit nûmer forskynt, sil Mr G. Overdiep op de 4de winterlêzing (20 Jannewaris) it hawn hawwe oer 'De strategie van Graaf Willem Lodewijk van 1590-1594.' Wy hawwe dan jit foar ús de ynlieding fan J.J. Spahr van der Hoek (24 Febrewaris) en fan Prof. Dr K. Roelandts (26 Maert).

4. *Skinkingen*. Wy krigen boeken en oerprintsels foar de Ynstitútsboekerij fan:

Dr Obe Postma, Dr F. de Tollenaere, F. Dykstra, Prof. Dr W.J. Buma, Marten Scholten, Prof. Dr W.G. Hellinga, Prov. Steaten, Barradiel. Dr P. Sipma forblide ús mei syn samling negativen fan âldfryske oarkonden. Wy tankje alle goede jowers fan herten en hâlde ús ek fierder oanrikkommandearre.

5. *Samlingen*. It Ynstitút is fan doel, in film- en fotosamling oan to lizzen fan *alle* âldfryske oarkonden, publisearre of net publisearre. By de nij-foune oarkonden wie soks al bard; troch de krêftige meiwurking fan it Ryksarchyf yn Ljouwert makket it fotografearjen fan de oare op dit pas goede foarderingen. Ut 'e samling Kleasterstikken binne nou opnommen de Fryske charters fan Ealsum, Burgum, Dokkum, Ingwert, Foswert, Gerkeskleaster, Gernaert en Haskerkonvint.

6. *Stúdzjerounte*. In fyftjintal bilangstellenden, philologen, historici, archivarissen, juristen, komme geregeld ien kear yn 'e wike gear foar in djipper geande bistudearring, ûnder lieding fan Prof. Brouwer en Mr. Gerbenzon, fan de âldfryske oarkonden, neffens foarm en ynhâld.

7. *Forbiningen mei Eastfryslân*. Op 13 Novimber 1953 spriek Mr P. Gerbenzon yn Aurich oer: Friesisches aus Französischen Bibliotheken und Archiven.

15 Jannewaris 1954 spriek Prof. Dr J.H. Brouwer yn Leer oer: 'Probleme und Aufgaben einer friesischen Toponymie'.

8. *Aldfrysk Wurdboek*. De helte fan de tekst fan it Snitser Recesboek is nou ekserpearre en alphabetisearre; ús tank oan de meiwurkers! De oare helte sil der nou oan moatte, as it kin foar de greate fakânsje. Fan dizze helte hadde in mennich meiwurkers dy't har by foarrie al wer opjown hiene, in boekje thúskrige om dat to ekserpearjen. In fjirde part fan alles wachtet nou noch op bihandeling. Wy tidigje nou mar op stipe fan oaren dy 't har noch net opponearre hadde. Wy sille dan fan 't simmer birikt hadde, dat de foarrie mateariael foar it âldfrysk wurdboek gâns útwreide is, ek en binammen mei wurden, bitsjuttingen en funksjes, dy 't net yn 'e oarkonden foarkamen.

9. *Midfrysk*. Op it Ynstitút waerden yn 1953 makke en mei help fan ús alphabetisearders op it Abie brocht folsleine wurdregisters op:

a) Aechtsje Ysbrands fan Eelke Meinderts.

b) de Fryske fersen fan Dirk Lenige.

10. *Codex Parisiensis*. Fan it âldfryske Parizer hânskrift binne tekst en ynliding ré foar ôfprintsjen; de registers binne sa goed as printré. It kaertsysteem foar de Index verborum friscorum is op it Ynstitút makke en sil yn it al oanwêzige apparaet ynfoege wurde.

UT US SAMLINGEN

II. Latynske Teksten

A. Fryske Rjochtsteksten.

1. "*Vetus jus Frisicum*" (Lat. tekst fan kêsten, wenden, lânrijochten, alg. boetetaksen, register op it foargeande, de decretale Quoniam contra en it falske Karelsprivilege) (Ljouwert, Prov. Bibl. f. Frysl., Richthofenkolleksje, Ms. Von Wicht) Hs. skreaun om 1300 hinne.

Opnamen: neg. fotokopy fan p. 1-11 (allinne kêsten, wenden en begjin fan 'e lânrijochten)

glêsneg. 9 by 12 fan p. 1: Pl. 8a en 8b

mikrofilm neg. fan it gehiel: rôlle 158

port. 9

2. *Idem*.

(Ljouwert. Prov. Bibl. f. Frysl. Richthofenkolleksje, Ms. Scaliger) Hs. skreaun om 1300 hinne.

Opname: mikrofilm neg. fan it gehiel: rôlle 163, 164

port. 10

3. *It (falske) privilege fan Karel de Greate*. (Grins, Universiteitsbibliotheek. Hs. 258) Hs. fan 1625.

Opname: neg. fotokopy fan it begjin fan dit stik, fol. 8v

port. G

4. *Idem*.

(Ljouwert, Prov. Bibl. f. Frysl., 9056^DHs.) Hs. út 'e earste helte fan 'e 16e ieu, skreaun to Thabor by Turns. Opname: mikrofilm neg. fan p. 101: b.8

port. 34

5. *Idem.*

(Grins, Universiteitsbibliotheek, Hs. 119)

Hs. út 'e earste helte fan 'e 16e ieu (hân Idzardus Graevius?)

Opname: neg. fotokopy fol. 115v-116r

mikrofilm neg. fol. 116 v: b. 8

port. 39

6. *Idem.*

(Parys, Bibl. nationale, Ms. néerl. 1)

Hs. út 'e 15e ieu (skreaun to Brussel?) Opname: mikrofilm neg. fan fol. 1r-2r en it wettermerk, nei foto's yn it bisit fan M.S. Kalifa to Limeil. Alb. I.2

7. *Kerren fan Fivelgo (Lat. en Nederl.).*

(Grins, Universiteitsbibliothek, P.E.J.P. 12.)

Hs. út 'e 16e ieu. Opname: mikrofilm neg. fol. 147r: j. 34

port 46

8. *Emsinger Domen.*

(Grins, Universiteitsbibliotheek, P.E.J.P. 14)

Hs. út 'e twade helte fan 'e 15e ieu.

Opname mikrofilm neg. fol. 52r-57r: p. 13-18; rôle 153.

port. 13

9. *Bisskopssoen fan 1276 en twa Brokmer-Emsinger fordragen.*

sj.: twade Brokmer Hs., boppe, Fryske teksten, A.b. 2 en ûnder, Lat. oarkonden.

B. Romeinsk en Kanonyk rjocht.1. *Codex Justinianus mei de glosa ordinaria en ekstra glossen.*

Fragmint, C. 1, 22,5 i. f. - 1, 27, 1, 10 i. f.

(Grins, Gemeentearchyf, skutbled út 'e stedsrekken fan 1543)

Hs. út 'e trettjinde ieu; súdfrânsk?

Opnamen: mikrofilm neg. fan beide kanten fan dit blêd en fan détails dêrfan. rôlle 56^A2, 3 en 56^B 4-9

port. 64 en folio

2. *Codex Justinianus mei glosa ordinaria en ekstra glossen.*

Fragmint, 1) C. 3, 33, 22 i. m. - 3, 33, 12 pr. i. m. en C. 3, 33. 12 pr. i.m. -3, 33, 15, 1;

2) C. 3, 38, 12, 2 i.m. C. 3, 41, 4. pr. i.m. en C.3, 41, 4 pr. i.m.- C. 3.44, 5 pr. i m.

(Ljouwert, Buma-bibliotheek, 2496^R - skutblêdden)

Hs. út 'e 14e ieu.

Opname: mikrofilm neg. fan beide kanten fan beide bledden: rôlle 66

port. 64 en folio

3. *Bartolus a Saxoferrato, Opera.*

(Brussel, Koninklijke bibliotheek van Belgie, Hs. 1442)

Hs. skreaun yn 1428, to Pavia fan Ludolphus de Frisia.

Opname: mikrofilm fan fol. 2r, 2v, 3r, 87r oant en mei 89v, 332;

i. 14 - 23

port. 44

4. *[anonym] Casus longi cum casibus brevibus Codicum.*

(Sutfen, St. Walburg, ynkunabel 32*)

printer fan it Freeska Landriucht, sirka 1490.

Opname: mikrofilm neg. fan fol. 1r: j.25

port. H

5. *Vivianus Tuscus, Casus longi super Codice.*

(Utert, Universiteitsbibliotheek, 222.A 404, ynkunabel 757) Lyon, J. Syber, sûnder jier.

Opnane: pos. fotokopy fan 'e casus op C. 4, 47. port. 36

6. *Dekretalen mei de glosa ordinaria en ekstra glossen.*

Fragminten, 1) X, 1, 6, 52 - 1, 6, 53 en X. 1, 6, 54; 2) X. 1, 6, 54 - 1, 6, 56 en X. 1, 6, 57 - 1, 7, 1.

(Grins, Gemeentearchyf, skutbledden út stedsrekken fan 1550) Hs. út 'e 13e of 14e ieu, Ital. rotunda.

Opnamen: mikrofilm neg. fan beide kanten fan twa bledden: rôlle 56^A15 - 18 en 21 - 33: rôlle 56^B1 - 3. port. 64 en folio

7. *Dekretalen mei de glosa ordinaria.*

Fragmint, X, 4, 1, 13 - 18 en X. 4, 1, 18 - 22.

(Grins, Gemeentearchyf, skutblêd út 'e stedsrekken fan 1549) Hs. út 'e 13e of 14e ieu.

Opnamen, mikrofilm neg. fan beide kanten fan dit blêd: rôlle 56^A19-20 port. 64

8. *Apparaet (net identifisearre) op 'e Dekretalen.*

Fragminten. 1) X. 5, 3, 1 i. f. - 5, 32, 1 en 5, 32, 2 - 5, 33, 3; 2) X. 5, 33, 26 - 5, 34, 4 en 5, 34, 16?

(Grins, Gemeentearchyf, skutbledden út stedsrekken fan 1541) Hs. út 'e 13e ieu.

Opnamen: mikrofilm neg. fan beide kanten fan twa bledden
rôlle 56^A11-14 port. 64

9) *Apparaet (net identifisearre) op 'e Dekretalen.*

Fragmint: X. 3, 49? en X. 3, 49, 10 - 3, 50, 10.

(Grins, Gemeentearchyf, skutblêd út stedsrekken fan 1548) Hs. út 'e 13e ieu (mooglik itselde fan nû. 8)

Opnamen: mikrofilm neg. fan beide kanten fan dit blêd: rôlle 56^A9, 10 port. 64
10) [in kanonistyske forhanneling oer electio, net determinearre]

Fragmint.

(Grins, Universiteitsbibliotheek, ynkunabel 129 - skutblêd)

Hs. út 'e 14e ieu (Minderbruorren, (Grins?))

Opname: mikrofilm neg. fan ien kant fan dit blêd: i.5 port. B

11. *Liber Sextus Decretalium mei in apparaet (Joh. Monachus?)*

Fragmint: VI⁰2, 15, 4 en 5.

(Ljouwert, Friesch Genootschap, V - b - 2, skutblêd)

Hs. út 'e 14e (?) ieu, Ital. rotunda. ôfk. út Thesinge?

Opname: mikrofilm neg. fan twa kanten fan dit fragmint: e. 6 en 7 port. 32

12. *Angelus Carletus de Clavasio, Summa confessorum.*

(Grins, Universiteitsbibliotheek, ynkunabel 70¹)

Strasbourg, Mart. Flach, 1491.

Opname: neg. fotokopy fan 2 bls. út it register port. 37

13. *Joannes Friburgensis, Confessionale.* Fragmint.

(Aurich, Staatsarch., Ms. A 89 - bân, nei demontaezje)

Hs. út 'e 14e ieu, ôfkomstich út Langen?

Opnamen: foto's sirka 24 by 32, fan mikrofilm neg. fan it Staatsarch. Aurich; alle 4 bledsiden port. 50

14. *Register op in systematyske summa confessorum, net identifisearre* . Fragmint.

(Grins, Gemeentearchyf, skutblêd út stedsrekken fan 1543).

Hs. út 'e earste(?) helte fan 'e 15e ieu.

Opname: mikrofilm neg. fan 'e biskreaune kant: rôlle 56^A1. port. 64

15. *Modus legendi abbreviaturas in utroque jure.*

(Grins, Universiteitsbibliotheek, ynkunabel 70²)

Keulen. Joh. Koelhoff, 1493.

Opname: neg. fotokopy fan 4 blss. (juristesigla) port. 37

16. *Statuta provincialia Coloniensia et synodalia Trajectensia.*

(Utert, Universiteitsbibliotheek. Rariora J oct, 1112-II, ynkunabel 698) printer fan it Freeska landriucht, sirka 1485.

Opname: neg. fotokopy fan fol. 1r port. H

17. *Consilia (hwerûnder twa fan 'e fakulteit fan Keulen).*

Grins, Ryksarchyf, Hs. in-folio 510)

Hs. fan sirka 1500.

Opnamen: neg. fotokopy fan 3 bledsiden (ien út elts consilium) port.D

O A R K O N D E F Y N S T E N

1. *Peer Sytzama* to *Altarum* forkeapet en leveret oan syn broer *Jelmer Sytzama* op *Sytzama Stins* to *Warns* 7 pounsmjitte lân to *Warns*, en jowt kwitânsje foar de priis.

1452 deys uoor Sinte Markus (Apr.24)

auth. kopy, papier, 1724

Dokumentb. Sytzama fol. 2 port. 59

2. *Reind Sackama* en *Jaets* syn wiif forkeapje en leverje oan *Peer Sytze* z. en *Joest* syn wiif 2 pounsmjitte hjittend *Reynsne fin* yn *Kymsswerde ghae* by *Sinte Laurens reydmer* en jowt kwitânsje foar de priis.

1484, op sinte pontiane dey Ioncfrou (Maeije 19)

auth. kopy, papier, 1724.

Dokumentb. Sytzama fol.3

port.59

(Forl. nû. 6)

3. *Wpke Lioertze* en *Wiba* en *Abba* syn soannen liene fan *Peer Sytze* z. 40 klinckerden foar trije jier op bisits-ûnderpan fan 3 ½ pounsmjitte lân *op dae maery*, hjittend *Oertze land* en jowe Pier it rjocht om dit pân, as it net op tiid lost wurdt tsjin taksaesje priis oer to nimmen.

1485 op Cristjond (Des. 24)

auth. kopy, papier, 1724.

Dokumentb. Sytzama fol. 4 port. 59

(Forl. nû. 4 en 6)

4. *Wibe* en *Abba*, *Wpke* soannen forkeapje en leverje mei konsent fan harren fâd *Seerp Lyuwez.* (a Beyem) oan *Peer Sytze* z. en *Joest* syn wiif 3½ pounsmjitte greide *op dae Marumghen*, hjittend *dae Oertze* en jowe kwitânsje foar de priis.

1486 op Sancte cryoesdey exaltacionis (Sept. 14)

auth. kopy, papier. 1724.

Dokumentb. Sytzama fol. 5 port. 59

(Forl. nû. 3 en 6)

5. *Ju Juwyngha en Sicke Syarda*, grytmannen yn *Woldenzera deel* jowe *Peer Sytza* z. konsent op 'e keap fan 10 pounsmjitte lân bûtendyks by *Abbyngha Staten*, koft fan *Wlcka Iggha*.

1487. opden Snyond ney heylighe Sacraments dey (Juny 16)

auth. kopy, papier, 1724.

Dokumentb. Sytzama fol. 6 port. 59

6. *Ju Juwyngha en Tyaerd Aylwa*, grytmannen yn *Woldenzera deel* jowe *Peer Sytaz*. konsent op 'e keap fan 3 1/2 pounsmjitte lân in *dae Oertza*, koft fan *Wyba Wpkaz.*, op 'e keap fan 2 pounsmjitte by *Wynstra (?) laen*, hjittend *Hesselyngha kamp*, koft fan *Jarich Hansma* en op 'e keap fan 2 pounsmjitte yn *Reyndsmma fenna* in *synte Laureys mer*, koft fan *Reynd Sackama* en *Jattze* syn wiif

1487, op synte peter vynckla dey apostoli (Aug. 1)

auth. kopy, papier, 1724.

Dokumentb. Sytzama fol.7 port.59

Mei in oar eksemplaer fan itselde stik, útfurdige fan *Tyaerd Aeylwa* en *Juwyngha*, grytmannen yn *Woldenzera deel* (selde datum),

auth.kopy, papier 1724.

Dokumentb. Sytzama fol.8 port.59

7. *Seerp Lyuwaz*. A *Beym* forkeapet en leveret oan *Peer Sytaz*. en *Joest* syn wiif 2 pounsmjitte miedlân op 'e *Noerdmaden*, lizzende by *Florisma land* en jowt kwitânsje foar de priis.

1489 op Sinte Ypolitus dey martyr (Aug. 13)

auth. kopy, papier, 1724.

Dokumentb. Sytzama fol. 9 port. 59

8. *Dothe Syurds* widdou to *Kymswert* forkeapet en leveret oan *Joost* en oan *Peers* wezen 2 pounsmjitte lân yn 'e 6 pounsmjitte bûten yn *Zydsama fenna* en jowt kwitânsje foar de priis.

1492, op synte Margereta yond (July 12)

auth. kopy, papier, 1724.

Dokumentb. Sytzama fol. 10 port. 59

9. *Janckae*, *Hermen* en *Abba*, soannen fan *Pier*, en *Watza Syrckz.*, fâd en man fan *Sibbel Piers dochter* skiede en diele it erfskip fan harren heit en mem.

1507, tysdeys vor pincxtra (Maeije 18)

auth. kopy fan auth. kopy, papier 1724.

Dokumentb. Sytzama fol. 11 ^r/v port. 59

10. *Renick van Aylwa*, mederechter, en *Wilhelmus Cijrickz Seexma* in *Wondsradeel* doen als zoenlieden uitspraak in een geschil tussen *Herman Peerz*. *Sytzema* ter eenre, en *Claes Petersz* (vanwege *Wybe* zijn zoon), *Abbe Wybez*, *Douua Roedmerszoon* (vanwege zijn vrouw), *Claes Petersz* (als vertegenwoordiger van *Cyrick*, *Melis* en *Abbe*), *Claes* (als vertegenwoordiger van *Takele Wijbez*. en *Douwe Wybez*.) ter ander zijde, aangaande landen en rechten met de helft van huis en state, door wijlen *Johannes Sytzema* verkocht uit *Sytzema gued* to *Arum*.

1541, den xxvjen Martij (Maert 26)

auth. kopie, papier, 1724.

Documentb. Sytzama fol. 12 ^r/v port. 59

11. *Tiets Hiddama* en haar dochter *Doythien*, echtgenote van *Ruyrdt Roorda* sluiten een dading over huis, hof en state *toe Hiddema* en andere goederen

1545 den laesten decembris (Dec.31)

auth. copie van auth. copie, papier, 1724.

Documentb. Sytzama fol. 13^r 15^r port. 59

12. Het Hof van *Vrieslant* doet uitspraak in een geschil tussen *Watthie Hanya* (rechtsopvolger van *Sicke Aesges.*) appellant en *Tiets Hiddema* (wegens haar minder- en meerderjarige kinderen, erfgenamen van *Harmen Pierssz.*), geappelleerde, over 9 pondematen land in *Hornstra* zate te *Arum*.

1561, xx^{en} Decembris (Dec. 20)

auth. copie, papier 1724.

Documentb. Sytzema fol. 16^r 17^r port. 59

13. Het Hof van *Vrieslant* doet uitspraak in een geschil tussen *Watthie Hanya*, als rechtsoopvolger van *Sicke Aesgez.*, appellant, en *Goslick Hiddema* voor zich, zijn moeder *Thiet Hiddema*, zijn broers en zusters, als erfgenamen van *Herman Pierssz.* geappelleerden, over 3 pondematen land in *Hornstra* goet te *Arum*.

1561, den twintichsten Decembris (Dec. 20)

auth. copie, papier; 1724.

Documentb. Sytzama fol. 18^r –19^v port. 59

14. *Heer Harmen Gerritsz.* pastoor te *Pinghum*, *Doede Sickez.* dorprechter te *Kimswert*. *Heer Jacob Obbez.* te *Arum* beslechten als zoenlieden geschillen tussen *Pier Harmenszoen Sytzema* en *Syuert Aelua* c.s. ter eenre, en *Abbe Wybez.* en *Wybe Claeszoen* c.s. ter andere zijde, aangaande de verdeling van hun gemene landen en staten in *Sytzema saete* te *Arum*.

1547, den xxix^{sten} Aprilis (Apr.29)

auth. copie, papier, 1724.

Documentb. Sytzama fol. 20^r 21^r port. 59

15. *Reintzen Douwe dochter*, echtgenote van *Pier Sytzema*, maakt testament.

1548, den vij^{ten} dach Februarij (Febr.7)

auth. copie van copie, papier, 1724.

Documentb. Sytzama fol. 22^r 23^r, port. 59

KOARTE MEIDIELINGEN

1. Mei yngong fan 1 Maert 1954 is de Ynstitútsbisetting útwreide mei Juffer A. Feitsma as assistinte foar Z.W.O. Har opdracht is, de middelfryske teksten ré to meitsjen foar publikaesje yn de iene as oare foarm, wylst wy hoopje dat tagelyk de wurdfoarrie út dy teksten op kaert brocht wurde kin. Oan dit projekt wie op it Ynstitút al it nedige dien, wy binne bliid dat Z.W.O. ús yn steat stelt, it nou ta in goed ein to bringen. Op dit plak in wurd fan tank oan Z.W.O. en in wurd fan wolkom oan juffer Feitsma.

2. Freed 26 Maert 1954 spriek foar ús yn 'e rige Winterlêzingen Prof. Dr K. Roelandts út Leuven. Prof. Roelandts, dy't bihalve de skandinavyske talen ek âldfrysk dosearret, bihanle it ûnderwerp 'Friese kolonies in de omgeving van Antwerpen?' Wy binne tige ynnommen mei dit nije kontakt. Dit wie de lêste fan 'e 6 Winterlêzingen. It leit yn 'e bidoeling, takomme Winter wer sa'n programma op to setten.

3. Nei it foarige nûmer krigen wy boekjeften fan Prof. dr W.Gs. Hellinga, Dr Fr. van Coetsem, Ds J.J. Kalma, Prof. dr J.F. Niermeyer, Dr M.P. v. Buytenen, Mr. R.P. Cleveringa, de Hear T. Sikkema en Dr Tj.W.R. de Haan. Apart moat hjir neamd wurde in dûbel stel titels fan 'e bibliografy fan 17de en 18de iuske Fryske útjeften, dy't Ds J.J. Kalma yn opdracht fan 'e Fryske Akademy biwurket. In stikmannich frijwilligers hawwe ús holpen om dit materiaal op kaerten to plakken; har en it bistjûr fan 'e Fryske Akademy komt in wurd fan hertlike tank ta.

4. It ekserpearjen fan 'e 2de helte fan it Snitser Recesboek giet geregeld troch. Wolle de lju, dy't har taek dien hawwe, ús fuort it materiaal stjûre? Dan kinne de alphabetisearders der skielk mar oer gear. Wy wolle alles der op sette dit kerwei fan 't simmer ôf to sluten. Mocht der hjir of dêr noch hwa wêze, dy't hwat frije tiid oer hat, dan moat dy har of him mar oppenearje.

6. Nije bydragen op Frysk gebiet, dy't elts fuortynienen net ûnder eagen kriget en dy't wy dêrom efkes neame wolle, binne: *F. de Tollenaere*: Zur Etymologie und Verwandtschaft des Ostfris. *fit* 'Phuhl, Wasserprütze' (Beitr. zur Gesch. d. deutschen Sprache. LXXV, s. 305 H.); *I.H. Gosses*, Rechtsbronnen en rechterlijke organisatie van Rüstringen (voor de druk bezorgd door W.J. Buma) (Tijdschr. voor Rechtsgesch. XXI, p. 176 ev.); *O. Postma*, Het Friese zogenaamde 'Kadaster van 1505', dat niet van 1505 is (Bijdragen voor de gesch. der Nederlanden VIII, p. 46 ev.); *J.F. Niermeyer*, Het Midden-nederlands rivierengebied in de Frankische tijd (Tijdschrift voor Geschiedenis LXVI, p. 145 e.v.); *H. Lübbing*, Die Oldenburgische Wesermarsch in ihrer territorialen Entwicklung (Sonderdruck aus: Kreisbeschreibung Wesermarsch; Niedersächsisches Amt für Landesplanung und Statistik. Hannover 1953); *Fr. van Coetsem*, Nogmaals Fries hoanne-woanne. (Leuvense bijdragen XLIII. 91 e.v.).

* *

*

UT US SAMLINGEN

C. Kroniken, vitae

1. *Emo, abt fan Wittewierum, Chronicon*. (Grins, Universiteitsbibliotheek, Hs. 116)
Hânskriфт út 'e 13e ieu, skreaun to Wittewierum.
Opnamen: foto's (18 x 24): fol. 24v (heal) en fol. 26r (neffens negativen Historisch Instituut, Grins)
neg. fotokopy fan fol. 4v port. A
2. *Gesta abbatum Orti s. Mariae*.
(Brussel, Koninklijke Bibliotheek van België; Ms 3173 (6717- 6721)). Hânskriфт fan ± 1497, skreaun yn it kleaster.
Opnamen: neg. fotokopy fo1.44r
mikrofilmneg. fol. 1r, 27v, 28r, 28v, 51v, 71r, 77r, 122r, 122v: f. 15-23 port. D
3. *Kronyk fan it kleaster Aduard*.
(Grins, Ryksarchyf, Hs. in-fol. 10).
Hânskriфт út 'e earste helte fan 'e 16e ieu, a) ±1516, b) ± 1530).
Opname: neg. fotokopy fan fol. 4r. port. E
4. "*Ex cronico coenobij Franciscanorum*". (Fragmint fan 'e kronyk fan it Grinzer Fransiskanekleaster).
(Ljouwert, Prov. Bibl. v. Friesland, 9056^D).
Hânskriфт út 'e lette 16e ieu.
Opnamen: mikrofilmneg. p. 269; b. 10 en rôlle 33, nr. 14
p. 269-276: rôlle 81, nr. 20-24. port. 34
5. "*Ex cronicis conuentus nostri*". (fragmint fan 'e kronyk fan in Grinzer kleaster, wierskynlik fan it Fransiskanekleaster).
(Ljouwert, Prov. Bibl. v. Friesland, 9056^D).
Hânskriфт út 'e lette 16e ieu.
Opnamen: mikrofilmneg. p. 261; b. 9 en rôlle 33, nr. 13.
p. 261-268: rôlle 81, nr. 16-20. port. 34
6. *Vita Arnoldi Crefeld*.
(Aurich, Staatsarchiv Ms. A 91).
Hânskriфт út 'e 15e/16e ieu, mooglik skreaun yn Marienkamp.
Opnamen: mikrofilmneg. fol. 1r-3r, 14r: rôlle 29. Nr. 21 – 26.
7. *Paulus Rodolphi de Rixtel, Preliarius*.
(Ljouwert, Friesch Genootschap, Hs II-a-12)
Hânskriфт fan ± 1520
Opname: neg. fotokopy fan fol. 1r. port. E
8. *Idzardus Graevius, Chronicon Frisiae*.
(Grins, Universiteitsbibliotheek, Ms. 119).
Hânskriфт bigjin 16e ieu Autograef?
Opnamen: Mikrofilmneg. fol. 81r-84r: i 31-34.
fol. 113r: i 35. port. 39
9. *Henricus de Gouda., Chronicarum Hollandiae, Zeelandiae et Frisiae libri XIX*.
(Grins, Universiteitsbibliotheek Ms. 129).

Hânskrift fan 1522,

Opnamen: neg. fotokopy fol. 1r.

mikrofilmneg. fol. 1r, 111r, 226r, 371r: b 20. 21, 22; a 9. port. 39

10. *Henricus a Bra, Doccumanae stragis anno septuagesimo secundo supra sesquimillesimum in Frisia a pontificijs factae brevis vel fidelis descriptio.*

(Ljouwert, Prov. Bibl. v. Friesland. 9056^D). Hânskrift út 'e lette 16e ieu.

Opnamen. mikrofilmneg. p. 285 en 287: rôlle 33, nr. 16 en 17.

p. 285-319: rôlle 81, 28-37; 82 nr. 1 – 8; q 18.

11. *Notysjes oer 'e skiednis fan it kleaster Langen.* (Aurich, Staatsarchiv, Ms. A.88).

Hânskrift 16e ieu.

Opnamen: Mikrofilmneg. fol. 3r, 5r, 16r, 24r, 27r, 28r, 31v, 32r, 40v, 43a r, 62v: rôlle 28, nr. 12, 14, 17, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 32. port. 58

12. *Historia monasterii Rastedensis.*

(Oldenburg, Staatsarchiv, Bestd. 32, 1, nr. 3).

Hs. út 'e XIIe ieu?

Opnamen: mikrofilmneg. p. 6-35, 37, 38, 64, 68, 69, 70: rôlle 106, nr. 1-36.

port. 72

13. *Johannes de Beka, Chronicon de episcopis Ultrajectinis.*

(Grins, Universiteitsbibliotheek, Ms. 119) Hânskrift út it begjin fan 'e 16e ieu.

Opnamen, mikrofilmneg. fol. 9r en 80v: i 30 en 31.

port. 39

14. *Gesta Romanorum.*

(Grins, Universiteitsbibliotheek. Ms. 162). Hânskrift fan 1463, skreaun to Grins?

Opname: neg. fotokopy fan fol. 8v/9r

port. D

15. *Jordanus Argentinensis Augustinianus. Chronica de translatione imperii.*

(Brussel, Koninklijke Bibliotheek van Belgie, Ms. 2534).

Opnamen: neg. fotokopy fan fol. 122v - 124r

port. 35

O A R K O N D E F Y N S T E N

Huzum, Archyf N.H. tsjerke.

1. *Watthio Harinxma* (foar himsels, foar *Humma Epaz.* syn sweager en foar syn sustersbern) stiet oan 'e tsjerke en it Hillich Sakremint to *Humsum* (1. *Husum*) ta, itjinge syn heit *Keympo Abbas* harren tamakke hat by testamint.

1506, quarta die post pascha (Apr.15)

orig.papier, 1 opdrukt segel:

Rol 84, 1/2 port. 62

Kopy: Copiarium Ekpema p.50

Rol 75, 8.

2. *Sywert Bauk(a)ma* en *Taka Aesga* zoen jowe in forklearring oer de bitingsten, dy't der oer en wer makke binne by de forkiezing fan *Her Symen* ta persona fan *Huzem*.

- 1457, des wernis deys in pyngtxia wyc (Juny 8)
 orig. papier, 2 opdrukke segels Rol 84.3/4 port.62
 Kopy: Copiarium Epkema p. 23 Rol 74. 32.
3. *Douwa Jwsma* persona yn *Warraghae* forklearret, dat er op *Abbama huus* to *Hwsem* ris in testamint lêzen hat, him jown fan *Hessel*, ynhâldende, oangeande de *heerwerm* fan *Abbama* hûs, to *Meelns*, dat dy nei it forstjerren fan *Lolla Abbema* oan 'e prester fan *Huzem* komme sille.
- 1463, vpt sunte Symonis et Jude dey apostolorum (Okt.28)
 orig. papier, 1 opdrukt segel Rol 84,5/6 port. 62
 Kopy: Copiarium Epkema p.24 Rol 74, 33.
4. *Piba Iella Sijcksmaz.* forkeapet en leveret oan *Scelta Siwrdz.* to *Medum* 4 pounsmjitte op *Hangha meed* en 1 pounsmjitte in *Ryngha fyn*, en jowt kwitânsje foar de priis.
- 1467, op sancte Philippus ende Jacops dey (Maeije 1)
 orig.papier, 3 opdrukke segels Rol 84,7/8 port. 62
 auth.kopy papier, 1614 Rol 84,36/37 port.62
 Kopy: Copiarium Epkema p. 26 Rol 74,34.
5. *Gaykia Hoythazen Gaelingha* jowt kwitânsje oan 'e tsjerkfâden fan *Husem* foar útbitelling fan it erfskip fan *Hendrick Fredarixsz.* (?), dy't in efterneef fan syn heit is.
- 1468 toliff apostela dey (July 15)
 orig. papier, 1 opdr. segel Rol 84,9/10 port. 62
 Kopy: Copiarium Epkema p.28 Rol 74, 35.
6. *Frans Sipkez.* *Mynnemma* jowt oan it persoanaetskip en it jongerskip to *Husum* ûnder 'e lêst om it net to forfriemdzjen 4 pounsmjitte lân, dy't forhierd binne oan en brûkt wurde yn *Hessel Jelgerz.* goed to *Teerns* as ôflossing fan 'e tsjerkerinten, dy't syn foarfaers oan persona en jongerpreester formakke hawwe.
- 1495 des tongers deijs foer petri ad cathedram (Febr. 19)
 orig. papier, 1 opdr. segel Rol 84,11/12 port. 62
- auth. kopy, papier, 1614 Rol 84,33
 Rol 85,1 port. 62
 Kopy: Copiarium Epkema. p.42 Rol 75, 3
7. *Frouck Oeds* wiif testamintet.
- 1505, des freedts foer ponciani martiris (Jan. 10)
 Kopy of konsept, papier, net segele. Rol 84,13/14 port.62
 Kopy: Copiarium Epkema p.48 Rol 75, 7.
8. *Jan Meynertz* testamintet
- 1515, dy sawentenden dey in Mayo (Maeije 17)
 Kopy of konsept, papier, net segele. Rol 84,15/16 port.62
 Kopy: Copiarium Epkema p.54 Rol 75, 10.
9. *Petrus Syrici* dominum *Hotzo*, vicarium in *Ielsum*, iudicem et decanum creat cum mandato speciali ad terminandum discordiam inter *Hesselum Abinga* et advocatos ecclesiae de *Husum* respectu praedii in *Mellens*
 (15)25, feria 3^a ante Symonis et iude (Okt. 25)
 originale in papyro, subsignatum Rol 84,17/18 port. 62

10. *Hermannus Haeghe*, persona te *Nije howe* en *Siuuerd Bauckazen* dorpeling te *Huzem* verklaren, dat in hun tegenwoordigheid *Lutze Abbama* een eeuwig deel en een eeuwig vredebrood heeft gemaakt aan de kerk te *Huzum*.

1455 op sinte dyonisijs deys sociopueus (1. sociorumque eius?) (Okt. 9)

auth. copie, papier, 1614.

Rol 84, 19

port. 62

N.B. zeer sterk Friese inslag.

11. *Pieter van Dekama*, commissaris van den Hove sluit een dading tussen aan de ene kant *Dominicus Seeckez*. (?), pastoor, *Renick*, vicaris, *Douwe Laes* en *Marten Jansz.*; kerkvoogden te *Huijsum* en aan de andere kant: *Goffe van Douwema* voor zich en voor zijn vrouw *Wick Abinga* aangaande de sate *Mellens*.

1558, den xxj^{en} Junij (Juni 21)

copie uit copie, papier (1612). Rol 84,24/25

port.62

12. *Petrus Sijrici van Nije lant*, vicaris van St Vitus te *Leuerden* en *Gerrolt Feytzuma* te *Huijsum* doen als zoenlieden uitspraak in een geschil tussen pastoor en voogden van de St.Johannis baptista-kerk te *Husum*, ter eenre en de erven van heer *Pibo*, pastoor te *Huijsum* ter andere zijde over de nalatenschap van heer *Pibo*.

1527 den thienden dach Maij (Mei 10)

orig.papier. 1 opgedr.zegel en 1 handtekening

Vgl. no.13

Rol 84,26/27

port.62

13. *Hobbo Bottez*. mede voor de andere kinderen van wijlen zijn moeder *Syts*, zuster van wijlen heer *Pibo*; *Thete Oedsz.* voor zijn vrouw *Jets* c.s., erfgenamen van wijlen *Syouck*, zuster van wijlen heer *Pibo*; *Tzumme Haiez.* voor zijn vrouw *Auck*, voor zijn kinderen, voor *Syts Vibrensdochter* en voor *Syurd Vibrenz.*; en *Schelto Vibrenz.*; alle erfgenamen van *Vibren*, broer van heer *Pibo*; geven aan heer *Renneren*, pastoor te *Husim* en aan de kerkvoogden kwijting voor uitkering van de nalatenschap van heer *Pibo* overeenkomstig de 'baer d.d. 10 Mei 1527.

1527, decima die Maij (Mei 10)

orig. papier, 1 opgedr. zegel. 2 handtekeningen.

Vgl.no. 12

Rol 84, 28/29

port. 62

14. Extracten uit het Consent- en Recesboek van *Leeuwerderadeel* aangaande land te *Huysum*, gekocht door *Goffe Douwema*, waarop priesters en voogden van de kerk aldaar recht pretenderen.

(15)56, 26 7bris (Sept. 26)

extract papier, XVI^{II}

Rol 84, 30/31

port. 62

15. Het gerecht van *Leuwarderadeel* verklaart niet ontvankelijk een eis, ingesteld door *Goffe van Douwema* voor *Wick*, zijn vrouw, tegen *Wilbert Petersz* en *Douwe Lensz*, kerkvoogden te *Huysum* intervenienten voor *Joachim Florisz.* en zijn vrouw *Thyeets*.

1555, den laesten Augusti (Aug.31)

copie, papier, XVI^{II}

Rol 84,32/33

port. 62

16. Her *Douwe* prebendarius to *Wijrdum* forklearret, dat doe't hy keazen waerd op it jongerskip to *Husum Lijoppijnghe* staeten foar dit lien biswierre wie mei 5 ivige 'delen' en 1 'fredebôle'.

1491, ipso die helene regine (Febr. 8)

auth. kopy. papier, 1614.

Rol 84,34/35

port. 62

17. *Peter Ian Sybrensz, Gerryth Konys Johannes Bueckabinder (?) en Arent Petersz.*, fâden fan *Suntis Vytis* tsjerke to *Aelda how* jowe kwitânsje oan Her *Pybo*, pastoor, en *Feddo Gyeltz* en *Hermen Meynertz*, fâden fan *sunte Johannes* tsjerke to *Hwsum* foar it ynlossen mei 60 inkelgounen fan 4 pounsmjitte by *Hwsma nylandes wey*, dy't hja mei bitingst fan werkeap foar dizze som forkoft hiene oan *Henrick Hwsman* silliger, dy't dit goed oan 'e *suntis vitis* tsjerke tamakke hat.

1511 sancti petri apostoli ad vincula (Aug.1)

orig.papier, 1 opdrukt segel mei byskrift.

Rol 85,2/3 port. 62

auth. kopy. papier, 1614.

Rol 85,6/7 port. 62

Kopy: Copiarium Epkema p.52

Rol 75. 9.

18. *Hesselus Abinga* en *Symen*, pastoor fan *Huysum* (oan 'e iene kant) en *Ats (?)* en *Dijrck*, administrateurs fan 'e tsjerke dêr, oan 'e oare kant, slute in 'dading' troch tuskensprekken fan *mr. Pier, vicarius S. Viti* to *Ljouward* en *Her Vijthije, persinne* to *S. Katherina* tsjerke oer it goed to *Mellens yn Huijsmagae*.

1525 op S. Nicolaes deij (Des. 6)

Kopy út kopy, 1612.

Rol 85,4/5 port. 62

19. *Kaerle, Roomsche Keyser*, etc. geeft op verzoek van pastoor en kerkvoogden van *Huysum* consent op een ruil van landen tussen de kerk van *Huysum* en *mr. Syts Tyaerda*.

1545, den eersten Octobris (Oct. 1)

origineel perk., uith.zegel verloren.

Rol 85,8/9 port.62

KOARTE MEIDIELINGEN

1. *Estrikken V*. Nûmer fiif yn ús rige Estrikken is ré kommen. Yn dit dieltsje binne, ûnder de algemiene titel Vitus Ringers gearbrocht: in opstel fan Ds. J.J. Kalma oer libben en wurk fan dizze dichter-dûmny, in opstel fan Prof. Dr. J. Brouwer oer de Hollânske fersen út it Stichtelijk Sang-Prieel en de tekst fan 'e trije Fryske psalmen fan Ringers, mei oantekeningen en index verborum útjown fan Chr. Stapelkamp. Der binne noch eksemplaren yn foarrie; dejingen, dy't der priis op stelle dit nûmer to ûntfangen wurdt forsocht, har op to jaen oan ús adres.
 2. *Estrikken VI, VII*. Der wurdt arbeide oan in útjefte fan korrispondinsje tusken Petrus Wierdsma Sr. en D.F.J. van Halsema oer kwesjes fan âldfrysk rjocht, en oan in útjefte fan it Rekenboek of Memoriael fan Rienck fan Hemmema (1569-1573).
 3. Fan de 'Naamkunde-commissie van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen' to Amsterdam, fan it 'Instituut voor Naamkunde' to Leuven, fan de Ryksarchivaris yn Fryslân en fan Dr. O. Postma krigen wy boeken presint.
 4. Alle âldfryske rjochtshânskriften binne nou yn folsleine reproduksje - op mikrofilm of as fotokopy - oanwêzich op ús ynstitút. De mikrofilms wurde nou op wiere greate ôfdrukt en alles wurdt ynboun. As dit projekt ré is, sille alle âldfryske hânskriften as faksimile rieplachte wurde kinne.
 5. Nij útkommen: J.J. Kalma, *De Granaet en syn freonen*. Dokkum 1954. Fr. v. Coetsem, *Nogmaals Fries hoanne-woanne* (Leuv. bijdr. 43 jg. 1953.) Chr. Stapelkamp, *Stratiotes aloides* (scheren, kaarden) in volkstaal, volksleven en volksgeneeskunde (Ielstikel, kerden, skearen). (Volkskunde jrg. 55 (1954, p. 1.).
- J. Naarding, *De veldnamen van Onnen* (Meded. Ver. v. Naamk. 29 jg., 1953, nr 3-4).
 O. Postma, *Over de hoelevorming in de Friese zuidwestelijke kuststreek en op Ameland* (Tijdschr. voor Econ. en Soc. Geografie 45e jrg. (1954), p. 20. en p. 50).

UT US SAMLINGEN

Fotokolleksje Dr. P. Sipma.

Yn November 1953 stie Dr. P. Sipma to Ljouwert ús syn hiele samling negativen ôf. De kolleksje bistiet út 67 glêsnegativen, hast allegearre op it formaet fan 13 by 18 sm., dy't Dr. Sipma sels mei syn kamera opnommen hat. De kwaliteit fan 'e foto's is prachtich. It liket ús ta, dat dizze oanfolling fan ús samling in aparte biskriuwing fortsjinnet. De platen binne nûmere neffens de ynhâld fan 'e doazen, der't hja yn biwarre wurde; by dizze biskriuwing hawwe wy in mear systematyske oarder foar kar nommen.

I. Hânskriften,

- a. *Psalmglosse* (Grins, Universiteitsbibliotheek Hs. 404)
 - opname fan 'e goed lêsbere kant: Pl. S. 1
 - opnamen fan 'e min lêsbere kant: Pl. S. 2, 3, 49.

b. *Codex Parisiensis* (Parys, Bibliothèque Nationale, Ms. Néerl. 45) opnamen makke to Ljouwert, 1928.

f. 44v-45r	Pl. S. 50	f. 265v-266r	Pl. S. 59	(mislearre)
f. 64v-65r	S. 51		S. 60	
f. 74v-75r	S. 52	f. 266v-267r	S. 61	
f. 140r	S. 53	f. 267v-268r	S. 62	
f. 155r	S. 54	f. 268v-269r	S. 63	(mislearre)
f. 262v-263r	S. 55		S. 64	
f. 263v-264r	S. 56	f. 269v-270r	S. 65	
f. 264v-265r	S. 57 (mislearre)	f. 270v-271r	S. 66	
	S. 58	efterskutblêd	S. 67	

II. Oarkonden en brieven út it hûsarchyf Epema State.

a. *Oarkonden.*

- 1405, dis sonnandeys tho fara wnser Frowa dey natywytyas (Sept. 6)
Sipma, Oork. I, 11; H.A. Epema 1. Pl. S. 7
- 1407, vp sancte Tyburcius dey martyr is (Aug. 11)
Sipma, Oork. I, 14; H.A. Epema 101. Pl. S. 9,28
- 1410, up sancte Seruatius dei episcopi (Maeije 13)
Sipma, Oork. I, 17; H.A. Epema 2. Pl. S. 8
- 1430, des monendeys nest ney vser Frouwa dey visitacionis (July 3)
Sipma, Oork. I, 51; H.A. Epema 4. Pl. S. 39
- 1432, op zunte Lambertus dei biscop ende martyr (Sept. 17)
Sipma, Oork. I, 60; H.A. Epema 5. Pl. S. 5
- 1446, Vitalis martiris (April 28)
Sipma, Oork. I, 95; H.A. Epema 9. Pl. S. 37
- 1452, vp sente Vincencius dey martiris (Jann. 22)
Sipma, Oork. I, 129; H.A. Epema 12. Pl. S. 44
- 1457, op sente Agneta dey (Jann. 21)
Sipma, Oork. I, 141; H.A. Epema 14. Pl. S. 28
- 1458, op sincte Maria dey visitacionis (July 2)
Sipma, Oork. I, 151; H.A. Epema 15. Pl. S. 36
- 1459, des tiis deis toe ferra sinte Johannes baptista (Juny 19)
Sipma, Oork. I, 156; H.A. Epema 16. Pl. S. 4,25
- 1462, op vigilia Petri et Pauli apostolorum (Juny 28)
Sipma, Oork. I, 164; H.A. Epema 17. Pl. S. 35
- 1462, op sancte Peter vincula dey (1 Augustus)
Sipma, Oork. I, 165; H.A. Epema 18. Pl. S. 13,34
- 1464, (gjin neijere datum)
Sipma, Oork. I, 174; H.A. Epema 20. Pl. S. 38
- 1467, op den Tysdey toe farra Kalixty et papae etc. (Okt. 13)
Sipma, Oork. I, 191; H.A. Epema 22. Pl. S. 17
- 1474, op sancte Margareta dey (July 13)
Sipma, Oork. I, 251; H.A. Epema 25. Pl. S. 32
- 1475, op den tijsdey ney Letare (Maert 7)
Sipma, Oork. I, 255; H.A. Epema 27. Pl. S. 14
- 1477, op sinte Johannes dey ante portam Latinam (Maeije 6)
Sipma, Oork. I, 278; H.A. Epema 29. Pl. S. 6
- 1478, op Pinxtra jownd (Maeije 9)
Sipma, Oork. I, 288; H.A. Epema 33. Pl. S. 18

19. 1478, op sancte Johannes jound baptista (Juny 23)
Sipma, Oork. I, 291; H.A. Epema 30. Pl. S. 33
20. 1502, den achtende dey Decembris (Des. 8)
Sipma, Oork. I, 460; H.A. Epema 38. Pl. S. 40
21. 1503, op den tredtiensten deij in October (Okt. 13)
Sipma, Oork. I, 469; H.A. Epema 39. Pl. S. 42
22. 1505, op den trettiensten dey in Januario (Jann. 13)
Sipma, Oork. I, 492; H.A. Epema 41. Pl. S. 27
23. 1529, den een ende tweintichste Septembris (Sept.21)
Sipma, Oork. II, 342, H.A. Epema 66. Pl. S. 23
24. 1529, den achteenste deij Nouembris (Nov. 18)
Sipma, Oork. II, 346; H.A. Epema 68. Pl. S. 21
25. 1547, den lesten Februarij (Febr. 28)
Sipma, Oork. II, 380; H.A. Epema 79. Pl. S. 43
- b. Brieven.*
1. Brief fan Bucho fan Aytta oan net neamde.
Inc. : jst dat dy handel . . . ; H.A. Epema 100^a Pl. S. 11
2. Brief fan Epa Lyaukama oan syn broer Griold.
Inc. : lyaeue Griold broer ij habbet mij . . . ; H.A. Epema 60. Pl. S. 15
3. Brief fan Epa Lyaukama oan syn broer.
Inc.: Jhesum Christum pro salute. Eerbare vheste besondere lyaeue...;
H.A. Epema 36. Pl. S. 10
4. Brief fan Epa Lyaukama oan syn broer.
Inc.: lyaeue broer ick foege jo to wyten ... ; H.A. Epema 35. Pl. S. 16
5. Brief fan Epa Lyaukama oan syn broer Griold fan Herama; 1530, altera Petri et Pauli apostolorum (Juny 30).
Inc. : Gonst lyaeftende vriondschap ... ; H.A. Epema 70. Pl. S. 22, 31
6. Brief (fan Epa Lyaukama?) oan net neamde.
Inc. jtem Ymck nift is to ws hws ... ; H. A. Epema 100? Pl. S. 12
7. Brief fan Gerold en Lutzia fan Herama oan net neamden.
Inc.: Vryontlick gruet ende willigen tyenst to ferre ... ; H.A.Epema 61.Pl. S. 30, 41
8. Brief fan G. fan Herama oan syn sweager.
Inc.: Edele gestrenghe ende besondere lyaeue miech ... ; H.A. Epema 63.
Pl. S. 19, 24
9. Brief fan Take Heerma oan net neamde; 1540(?) den iiij Maij (Maeije 4) Inc.:
Meij friondschap the sceden wyr mij wol the wille ...; Pl. S. 20, 29
H.A. Epema 76.

III. Oarkonden út oare samlingen.

1. 1471, dis mannendeijs neij Letare in der festa (Maert 25)
Sipma, Oork. I, 211; Rijksarchief Ljouwert, arch. Tjaerda, port. 29^avv., Coll.
Sjaerda 5 Pl. S. 47
2. 1472, op sinte Johannes jound baptista (Juny 23)
Sipma, Oork. I, 229, Rijksarchief Ljouwert, arch. Tjaerda, port. 29^avv., Coll.
Tjaerda 1 Pl. S. 45
3. 1473, op sinte Johannes jound baptista (Juny 23)
Sipma, Oork. I. 239, Rijksarchief Ljouwert, arch. Tjaerda, port. 38, varia 8
Pl. S. 46

4. (14)74, op sinte Saruatius deij (Maeije 13)
Sipma, Oork. II, 77; Gemeentearchief Frjentsjer 1

Pl. S.48

O A R K O N D E F Y N S T E N

*Archyf fan it Weeshûs to Boalsert *)*

1. *Boeka Obba* z. to *Raemswert* keapet op kredyt fan *Tyerc her Johannesz.* to *Boelswert* it treddepart fan *Tyercsma land* to *Raemswert* en ûnthjit bitelling op bipaelde dagen, ûnder strafbitingst.
1455, vp sente Valerius dey biscop (Jann.29)
orig. pap., 1 opdrukt segel en ûndertekening. Rôle 46^A, 1/2. Port. 63
2. *Sacka Hayaz.* a *Hockaerd* forkeapet en leveret oan *Her Jarich* persona yn *Wommenze* en *Peer* syn broer 3 pounsmjitte lân út *Alardra land* yn 'e 6 pounsmjitte by *Alaerdras* *buren* en jowt kwitânsje foar de priis, dy't er brûkt hat om *Jheeske* syn suster út to keapjen út har lân to *Suringhe* yn *Rummertsma* *gued*.
1458 vp sente Crispinus ende Crispinianus dey martyrum (Okt.25)
orig.pap. 3 opdrukte segels. Rôle 46^A, 3/4.Port.63
Forl. Nû. 9
3. *Sacke Hayoz.*, burger to *Boelswert* verkoopt en levert aan *Tierck her Johanesz.* 5 pondematen land in *Alaerde* *gued*, die hij aangeruild had van *Wibe Sybrentsz.* *Feytsme* en geeft kwitantie van de prijs.
1459, op unse suete Vrouue auont annunciatio (Mrt. 24)
orig.pap., 3 opgedr. zegels. Rol 46^A, 5/6.Port.63
Dors: oudfries.
4. *Sacka Hayaz.* A *Hockawert* forkeapet en leveret oan *Her Jarich*, persona yn *Wommenze* 5 pounsmjitte lân yn *Alaerdras* *land*, dy't er oanroale hat fan *Wyba Sybrantsz.*, en jowt kwitânsje foar de priis.
1460, vp sente Bonifacius dey Martiris (Juny 5)
orig.pap., 3 opdrukte segels. Rôle 46^A, 7/8.Port.63
5. *Sacka Hayaz.* boarger yn *Boelswert* forkeapet en leveret oan *Her Jarich* persona yn *Wommenze* 3 pounsmjitte lân yn *Alaerdras* *land* en jowt kwitânsje foar de priis.
1461, vp den heyligha dey Tiburcii martiris (Aug.11)
orig. pap., 2 opdrukte segels. Rôle 46^A, 9/10. Port. 63
Forl.nû.6
6. *Jaricus*, persona yn *Wommenze* forkeapet en leveret oan *Wiipke Tyerkis weedue* en har bern de 3 pounsmjitte yn *Alardra land* dy't er fan *Sacka Hayaz.* koft hat, en jowt kwitânsje foar de priis.
1462, vp des heyligha dey Ambrosii episcopi (Apr.4)
orig.pap., 1 opdr.segel. Rôle 47^C1, Rôle 46^A, (11)/12.Port.63
Fl. nû. 5
7. *Epa her Jarichsz.* yn *Wommenze* forkeapet en leveret oan *Wiipke Tyaerkis weedue* en har bern to *Boelswert* 4 pounsmjitte, lizzende to *Saerd* yn 'e sate, dy' t *Her Jarich* en syn bruorren dêr hawwe, en dêr't *Dyrck Janz.* *Lovs* sweager nou op wennet, en jowt kwitânsje foar de priis.

*) De Hear A. Hallema to Breda hat dit archyf ûntdutsen. Hy wie sa freonlik, ús dizze charters út to lienen en ta to stean, dat wy der foto's fan makken.

- 1466, vp den heyligha dey Petri ad vincula (Aug.1)
orig. pap., 1 opdr. segel. Rôle 46^A, 13/14, Port. 63
8. *Jaricus*, persona yn *Wommenze* forkeapet en leveret oan *Wiipke Tyaerkis wedue* yn *Boelswert*, syn snoar, 2 pounsmjitte yn *Saerdra land* en jowt kwitânsje foar de priis.
1469, vpden heyligha dey Margarete virginis (July 13)
orig. pap., 1 opdr. segel. Rôle 46^A, 15/16, Port. 63
9. *Peer her Johannesz.* boarger yn *Boelswert* forkeapet en leveret oan *Wiipke Tyarkis wedue* en har bern, syn omkesizzers, 3 pounsmjitte lân yn *Alaerdra land*, yn' e 6 pounsmjitte by *Alaerdra burem* en jowt kwitânsje foar de priis.
1464, vpden heyligha dey Sixte martiris (Aug.6)
orig. pap. 2 opdr. segels. Rôle 46^A, 17/18, Port. 63
Fl. nû. 2
10. *Jaricus*, persona yn *Wommelze* en *Jan her Jarichsz.* forkeapje en leverje oan *Wijbe Tierxma*, harren snoar 10 pounsmjiitte lân yn *Zaerdra* gued en jowe kwitânsje foar de priis.
1476, sinte Oldulphus dey confessoris (Juny 12)
orig. pap., 2 opdr. segels. Rôle 46A, 19/20, Port. 63

KOARTE MEIDIELINGEN

I. Winterlêzingen. Lyk as foargeande jierren organisearret it Ynstitút ek dit jier wer in rige Winterlêzingen. Op Moandei 22 Novimber sprekt foar ús Prof. dr. K.Heeroma, op Moandei 13 Desimber de Hear T. Hoekema, op Moandei 24 Jannewaris 1955 Dr. Willy Krogmann, op Moandei 21 Febrewaris Ds. J.J. Kalma; yn Maert folget der noch in lêzing fan Prof. dr. H. Kuhn (de datum is noch net fêststeld). Dizze lêzingen binne foar elts tagonklik.

2. Recesboeken fan Snits.

It ekserpearjen fan dizze teksten is ôfroun en it mateariael sil aenst ynfoege wurde yn it apparaet op 'e oarkonden foar it âldfrysk wurdboek. In wurd fan hertlike tank is hjir op syn plak, binammen as men wit hoe'n bloedigen wurk dit ekserpearjen is. En dochs, it moat dien wurde, sille wy in brede grounslach krije foar bistudearring fan dit soarte âldfrysk. De meidoggers oan dit lêste projekt ha west: Jfr. J.M.M. Aleva, J. van der Baan, Jfr. U.J. Boersma, Jfr. U. Heeringa, H. van der Heide, P. Hiddema, H. Hornstra, E. Janzen, J. Kingma, B.W. van Klaarbergen, J.G. Oegema, O.M. Tolsma, E. Vellinga, fr. T. Wierda-Beerends.

Net minder tank binne wy skuldich oan 'e ploech minsken, allegearre út 'e stêd Grins, dy't ús holpen habbe en noch helpe om alles op it abie to krijen. Dit wurk soe sûnder harren help foar ús net mooglik wêze. Us metoade ferget in brede grounslach en wiidweidige tariesding, en dy meitsje de ekserpearders en abie-lizzers ús mooglik. De helpers fan 'e lêste category binne:

K.Y. de Boer, Jfr. U.J. Boersma, J. Bouma, fr. A. Brouwer-Prakke, Jfr. A.H. van der Burg, fr. J. Eisses-van der Sluis, G. van Ek, Jfr. A.J. Feitsma, hear en fr. Goodijk-Wouda, Jfr. J. Hanenburg, C. Hemminga, hear en fr. Hiddema-Kuipers, W. Hiddema, T.B. Hoekema, hear en fr. Kingma-Van der Werff, fr. G. Krips-van Gosliga, fr. B. Oosterhout-Robijns, hear en fr. Pasma-Osinga, J. van der Ploeg, Jfr. J. Riemersma, Jfr. J. van der Schaaf, B. Schuurman, J. Sikkema, fr. Y. Sloot-Booijenga, Jfr. T. Sytsema, hear en fr. de Vries-de Jong.

3. Bibleteek. Fan 'e folgjende persoanen en ynstellingen krigen wy yn it ôfroune fearnsjier boeken, of oerprintsels: R.S. Roarda, Dr. J. Naarding, de Fryske Akademy, Prof. dr. G. Gosses, das Nordfriesische Institut, de Hearen J. van der Baan en T. Sikkema, Dr. A. Sassen, Ds. J.J. Kalma, Foreningen af Sydslesvigs studerende.

4. Fotosamling. It is ús doel om alle Frysk fan foar 1800 to fotografearen en ôf to printsjen, sadat wy alle Ald- en Midfryske stikken yn faksimilé op ús Ynstitút hawwe om daliks de fotografyske ôfbylding fan it origineel rieplachtsje to kinnen as wy ris twivelje oan 'e krektens fan de lêzing fan in bipaeld wurd yn in útjefte.

De Aldfryske rjochtshânskriften hawwe wy nou allegearre op 'e film; op in inkelde nei binne dy films ek allegearre al ôfprinte en de foto's ynboun yn boeken, dy't dus fotografyske dûbelden binne fan 'e oarspronklike hânskriften. Tydlingswei wurde de Midfryske hânskriften en (meast tige seldsume) printwurkjes, dy't wy binei komme kinne ek opnommen: ús samling foar de 17e ieu wurdt al moai folslein. De Aldfryske oarkonden

wurde nou systematysk fotografearre: op in pear stikken nei, dy't net daliks to finen wiene, hawwe wy alle Aldfryske charters fan it Ryksarchyf to Ljouwert, fan 'e Provinsiale Bibliotheek, fan it Gemeentearchyf Ljouwert, fan it Friesch Genootschap (Sminia-archyf en kolleksje Burmania-Eysinga) fan 'e Provinsiale Griffy en fan it St. Anthony Gasthûs to Ljouwert opnommen. Al earder hiene wy de archiven fan it Boalserter Weeshûs, fan 'e Huzumer tsjerke, fan it Dominikanessekleaster to Ljouwert, it Dokumentboek fan Pier fan Sytzama en inkelde stikken út lytsere samlingen fotografearre. Ek dit diel fan ús projekt sjit dus moai op. Fan 'e oarkonden, dy't yn 'e bikende trije dielen fan Sipma steane, is nou sahwat 3/4 opnommen; ek binne der gâns ûnbikende stikken foun, dy't yn in fjirde diel fan dy oarkondepublikaesje útjown wurde sille.

5. *Estrikken*. Fan ús rige Estrikken binne de nûmers I (Eelke Meinderts, Blijdschips betjoeginge) en II (W. Krogmann, Zur Frage der Friesischen Runeninschriften) útforkocht. Mochten der noch minsken wêze, dy't dizze nûmers ûntkommen binne, wylst hja der wol wier gading oan meitsje, dan kinne wy, as bliken docht, dat dat de muoite leannet, in nije printinge meitsje.

O A R K O N D E F Y N S T E N

11. *Andrees Scyurd* z. en *Hylka* syn wiif forkeapje en leverje oan *Wypka Tyercksmâ* it part fan *Zaerdera gued*, dat hja urven hawwe fan *Jouka*, *Andrees* pake en *Aeka*, *Andrees* mem, 3 pounsmjitte en 4 einzen oer heech en leech yn ûnfordield goed; hja jowe kwitânsje foar de priis

1476, des snyons ney sinte Jacobus apostel dey (July 27)

orig. pap., 1 opdr. segel.

Rol 46^A, 21/22. Port. 63

12. *Eede Tijerkis* z., boarger yn *Boelswert* forkeapet en leveret oan *Ema Jellaz.*, wenjende to *Cubaerd* 17 pounsmjitte to *Allaerd* yn *Bonnema gued*, dêr't *Ewa Edez.* syn niaerrjocht op jilde litten hat, en jowt kwitânsje foar de priis, dy't *Ewa Edez.* him bitelle hat.

1481, op sinte Laurencyus dey martir(is) (Aug.10)

orig. pap., 2 opdr. segels.

Rol 46^A, 23/24. Port. 63

Mei in kontemporare simpele kopy, pap., net segele.

Fl. nû. 13 en 81.

Rol 46^A, 25/26. Port. 63

13. *Ede Tijerkz.* jowt kwitânsje oan *Here Jelbitz.* foar bitelling fan 200 klinkerden as earste termyn op 'e bitelling fan 17 pounsmjitte yn *Bonnema gued* to *Allaerd*.

1481, des dinghes daghes foar Judica (Apr.3)

orig. pap., 1 opdr. segel.

Rol 46^A, 27/28. Port. 63

Fl. nû.12 en 81.

14. *Douwa Feddez.* erkent van *Reylif* te *Saerd* ontvangen te hebben 40 klinkerden, die hij zal terug betalen, als *Reylif* of zijn erven het goed te *Saerd* verlaten, en staat ter vergoeding van de lening aan *Reylif* toe, de huur te innen van 2 pondematen land in dit goed, die *Douwa* dit jaar gekocht heeft.

1481, op sinte Remigius dach (Oct. 1)

orig. papier, 1 opgedr. zegel.

Rol 47, 29/30. Port. 63

15. De tsjerkfâden fan *Arem* jowe kwitânsje oan *Sywrð Bauckaz.* en *Foch*

Ema wedue foar 2 gouden kroanen dy't hja bitelle hawwe yn forfolch fan de baer, dy't *Ztalinch Roeliffsz* en *Botta Gerliffsz*. útsprutsen hawwe oer it legaet oan *Aremmer tsjerka* fan 20 klinkerden, dy't neffens de erflitter *Peter Rolifsz*. *Ema* en *Sywrđ*, de soannen fan *Baucka*, him skuldich wiene, hwat hja ûntkenden.

1481 Snyondis nei sinte Merten (Nov.17)

orig. pap., 2 opdr. segels.

Rol 47, 31/ 32. Port. 63

16. *Sicke Heraz*. en *Goedsfrioend Heraz*. forklearje, dat *Tijaerd Wibez*, harren miich, oan *Hera Jelbitz* in finne oan *Keppenzera laen* neist *Jonghama fen* yn bitelling jown hat foar 9 snies klinkerden yn 'e keapsom fan syn heite hûs, dat *Hera* forkoft hat, en dêr' t *Tijaerd* it niaer fan nommen hat.

1481, des monendeijs to farre sancte Johannes baptista (Juny 18)

orig.pap., 2 opdr. segels.

Rol 47, 33/34.Port. 63

17. *Gerlacus Euerardi Brontsma*, *Bolswerdiae praebendarius sedisque synodalis Bolswerdensis decanus de consilio assessorum suorum sententiam* dat in casu *Wipke Tyerckisma* contra *Eponem* et *Iohannem*, filios domini *Jarici* p.m. adiudicans *Wipke* numerum talentorum in *Sauwert* contentum in litteris emptionis quas ipsa habbet a filiis domini *Jarici*, subsidarie, si tradi non possit totus numerus talentorum; refundationem pecuniae ab ea receptae pro talentatis non traditis.

1482, ipso die Crispini et Crispiniani (Oct.25)

originale in papyro, 5 sigillis impressis.

Rotul. 47^A, 35/36, Port. 63 Dors

oudfr. ??

18. *Tzalingh Roelfsz*. en *Jacob Albertsz.*, prokureurs fan 'e *Minre broren* to *Bolswirth* forkeapje en leverje oan *Wiipck Tyerxma* 1/2 pounsmjitte lân to *Alaerd*, dy't *Sibbel Tzalinghs* silliger oan it kleaster tamakke hat, en jowe kwitânsje foar de priis.

1483, op sinte Egidius dey abbet. (Sept. 1)

orig.pap., 2 opdr. segels.

Rol 47^B, 1/2, Port.63

19. *Bocke Innez*. en *Tijaerd Gerrijtz.*, voogden van de *Heilighen Gheest Kerk te Boelswert* verkopen en leveren aan *Wipke*, weduwe van *Tyerck* zaliger ½ pondemaat land te *Alaerd*, die *Sible*, de vrouw van *Tzaling Roelifzoen* aan de kerk gelegateerd had, en geven kwitantie voor de prijs.

1482, op sancte Marcus evangelista dach (Apr. 25)

orig. pap., 2 opgedr. zegels.

Rol 47^B, 3/4. Port. 63

20. *Tyarck* en *Hans Peers* soannen forkeapje en leverje oan *Wijbck Tiarkis* harren snoar in pounsmjitte lân oer it hiele goed to *Saerd* yn *Bolswirdera bijfangh of ghae* en jowe kwitânsje foar de priis.

1485, des Snyondis ney sinte Seruacius dey (Maeije 14)

orig. pap., 2 opdr. segels.

Rol 47^B, 5/6. Port.63